

Nr 231.

Av herr **Andersson** i Tungelsta, *angående vissa åtgärder till främjande av egnahemsverksamheten.*

Frågan om åstadkommande av ökade försörjningsmöjligheter torde för lång tid framåt bliva en av statsmakternas viktigaste angelägenheter. Genom den i hastigt tempo fortskridande rationaliseringen inom de flesta områden av den produktiva verksamheten, minskas behovet av mänsklig arbetskraft, varför nya arbetstillfällen måste skapas. Även inom jordbruket har maskindriften medfört avsevärd minskning av arbetskraften, i synnerhet vid de större gårdarna. Det betydande antal grovarbetare, som för närvarande äro sysselsatta med att utbygga och förbättra landets vägnät, torde efterhand som dessa arbeten fullbordas i viss omfattning få beredas annan sysselsättning.

Alla möjligheter, som stå till buds för åstadkommande av arbetstillfällen för självförsörjning, synas därför böra utnyttjas. Vid jordbruket kan utkomst i första hand beredas genom att skapa nya brukningsdelar av sådan storlek, att en familj därå kan erhålla sin bärgning. Härför fordras emellertid hjälp och ledning från statens sida i större omfattning, än vad som hittills skett. Då riksdagen 1928 antog nya bestämmelser angående den statsunderstödda egnahemsverksamheten fästes åtskilliga förhoppningar vid, att hushållningssällskapens egnahemsnämnder erhöilo möjlighet att med hjälp från staten bedriva jordförmedlings- och jordstyckningsverksamhet. I sitt anförande till statsrådsprotokollet angående denna sak anförde föredragande departementschefen bl. a.: »Verksamhet i syfte att för lämpliga jordsökande personer underlätta ändamålsenlig anskaffning av tjänlig egnahemsjord är grundläggande för egnahemsverksamheten.» Oaktat att för egnahemsändamål lämplig jord otvivelaktigt stått till buds på förmånliga villkor, och tusentals arbetare ägande goda personliga förutsättningar för drivande av ett självständigt jordbruk förvisso skulle anmält sig som jordsökande, om möjlighet att erhålla jord på rimliga villkor funnits, ha egnahemsnämnderna med något undantag icke begagnat sig av de möjligheter, som gällande författning ger, att med anslag från staten igångsätta jordförmedlings- och jordstyckningsverksamhet. Orsakerna härtill kunna vara flera. Den främsta orsaken torde dock vara, att hushållningssällskapen sakna intresse och organ för jordanskaffningsverksamheten. För att få till stånd en nybildning av egnahemsjordbruk i mera betydande omfattning, där styckning sker uteslutande under beaktande av, att brukningsdelarna bliva så bärkraftiga och i olika avseenden så lämpliga som möjligt, torde det vara nödvändigt, att det enskilda vinstintresset helt avkopplas från denna verksamhet.

Tillgodoseendet av kravet, att brukningsdelarna skola göras ändamålsenliga och bärkraftiga, överensstämmer nämligen sällan med den privata jord-

styckarens ekonomiska intressen. Tillgängliga uppgifter visa, att vid den nybildning av jordbruksegnahem och frilösning av torp och arrendegårdar, som sker med hjälp av egnahems- och premielån, allt för små brukningsdelar skapas i betydande omfattning. Av de 2,073 jordbrukslägenheter, för vilka egnahemslån beviljades under år 1933, hade de flesta eller nära 66 % en åkerareal understigande 5 hektar. Lämpligast synes vara, att styckning av jord för egnahemsändamål verkställdes genom statens egna organ eller under statens kontroll.

Beträffande sådan egnahemslåntagare, som från grunden nybygger ett jordbruksegnahem, synas förmånligare ränte- och amorteringsvillkor böra medgivas under t. ex. de första tio åren. Även om jorden till ett sådant egnahem erhålles till rimligt pris, bli dock i regel byggnadskostnaderna så höga, att en egnahemslåntagare, som startar med små egna tillgångar, betungas av allt för stora utgifter, innan vederbörandes ekonomiska ställning hunnit bliva stabiliserad.

I Kungl. Maj:ts statsverksproposition till årets riksdag, »utgifter för kapitalökning bil. 6», framhåller departementschefen, »att den under de två senaste åren tillämpade uppskovsanordningen är av tillfällig karaktär och icke bör behållas längre, än omständigheterna nödvändigtvis kräva». Starka skäl torde då tala för, att hjälp i annan form kan beredas egnahemsinnehavare, som utan eget förvällande kommit i ekonomiska svårigheter. Jag syftar härvid närmast på sådana fall, då en låntagare av någon anledning uppenbarligen ej har möjlighet att betala å egnahemslånet löpande ränta och amortering. Att under sådana omständigheter en arbetsam och skötsam egnahemsinnehavare skall nödgas lämna sitt egnahem torde ej vara i överensstämmelse med samhällets intresse. Här åsyftade hjälpverksamhet synes lämpligen böra anförtros åt statens egnahemsstyrelse med uppgift att, efter hörande av vederbörande egnahemsnämnd, pröva inkomna ansökningar.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag dels angående sådan ändring av bestämmelserna för den statsunderstödda egnahemsverksamheten att nybildning av bärkraftiga jordbruksegnahem underlättas, dels huruvida och på vad sätt egnahemsinnehavare som oförvällat kommit i ekonomiska svårigheter må kunna beredas sådan hjälp att vederbörande kan behålla sitt egnahem.

Stockholm den 22 januari 1935.

Allan Andersson.